

Rutšek, Aurel, 1887-1960

historik

* 27.04.1877 - Považská Bystrica

+ 28.03.1960 - Nitra

60. výročie úmrtia

Aurel Rutšek je jednou z **najvýznamnejších osobností našich regionálnych dejín**. Bol vysokoškolsky vzdelaný štátny úradník, absolvent Právnickej akadémie v Bratislave s výbornou jazykovou znalosťou slovenčiny, latinčiny, maďarčiny a nemčiny. Zároveň bol aj vlastivedný pracovník, zberateľ, prekladateľ, publicista, ilustrátor, historik, dejepisec a kronikár, znalec pomocných vied historických - diplomatiky, genealógie, numizmatiky, sfragistiky, paleografie a ďalších. Preto ho právom označujeme za **regionálneho polyhistora**.



Dielo Aurela Rutšeka:

Štúdia:

Kysucké Nové Mesto (1925)

Publikačná činnosť:

Článkami *Opis okresu* a *Z dejín okresu kysucko-novomestského* prispel do publikácie Severozápadné Slovensko (1935).

Príspevky uverejňoval v dvojtýždenníku *Naše hlasy* (1933 - 1935) a *Kysucké hlasy* (1927 - 1933).

Rukopisy:

Kysucké Nové Mesto z hľadiska sociálno-zdravotného.

Sanácia hospodárstva okresov – zamorených alkoholom.

Dejiny Považskej Bystrice.

Životopis básnika Adama Valacha zo Svederníka.

Aurel Rutšek sa narodil 27. apríla 1887 v Považskej Bystrici. Po štúdiách na Gymnáziu v Trenčíne a na Právnickej akadémii v Bratislave pôsobil ako úradník v Žiline, Hurbanove a rokoch 1923 – 1939 v Kysuckom Novom Meste ako okresný náčelník. V roku 1940 bol preložený na Župný úrad do Nitry, kde pôsobil ako radca verejnej správy. Po roku 1945 až do dôchodku pôsobil na Okresnom národnom výbore v Nitre. Ako prekladateľ pracoval pre nitriansky Krajský archív a neskôr pre Štátny archeologický ústav so sídlom v Nitre. Bol človekom všestranných záujmov. Stal sa aktívnym zberateľom pečatí, známok, medailí a odznakov. Rád kreslil a ilustroval. Venoval sa histórii a topografii Kysúc, výsledkom skúmania boli rukopisné štúdie napr. venované dejinám Kysuckého Nového Mesta. Prispieval do *Kysuckých hlasov* (1927 – 1933) a *Našich hlasov* (1933 – 1935). Napísal knihu *O*

Kysuckom Novom Meste a jeho okolí (1925). V rukopisnej podobe zostali: práca O sanácii hospodárstva oblastí zamorených alkoholizmom a štúdia Okres kysuckonovomestský z hľadiska sociálnozdravotného. Ďalej v rukopisoch zanechal aj Životopis ľudového básnika Adama Vanocha zo Svederníka, Dejiny Považskej Bystrice a iné. Bol predsedom alebo čestným členom viacerých kultúrnych a sociálnych spolkov. Zomrel 28. marca 1960 v Nitre.

Ako tvorca regionálnych dejín zostavil po niekoľkoročnom výskume a starostlivom zozbieraní podkladov z dejín Považskej Bystrice chronologicky prehľadné, historicko-monografické bohato ilustrované rukopisné dielo **Kronika Považskej Bystrice** alebo tiež **Dejiny Považskej Bystrice** (Monumenta historicae ad Vagum). Takmer 900-stranové dielo má bohatú štruktúru a obsah. Rovnako zaujmú aj farebné ilustrácie, kompletná pramenná databáza a citácie. Dielo obsahuje záznamy rôznych historických udalostí. Autor ho venoval Považskobystričanom. Kronika je zrkadlom času, ktorý ubehol od doby prvej písomnej zmienky cez stručné dejiny panstva hradu Bystrica až po koniec roka 1918. Vznikla nielen z lásky k rodisku, ale aj z potreby zachovania dedičstva našich predkov. Dokumentujú to jeho úvodné slová na titulnej strane kroniky. Aurel Rutšek Kroniku Považskej Bystrice dokončil v roku 1932. Pôvodne mala vyjsť knižne pri príležitosti 500. výročia udelenia mestských práv Považskej Bystrici Žigmundom Luxemburským (1435). Žiaľ, k vydaniu tohto diela nikdy nedošlo. Zostalo len v rukopisnej podobe autora.



„Nie som historikom a preto som tu zostavil len príspevky k dejinám a nie dejiny samé. Sbíral som už v útlom veku, vedený láskou k rodisku - drobnosti historické a mnoho i nehistorického, len aby bolo o mojom rodisku. Sbíral som a zachovával som toto všetko pred ztrátou v tom úmysle, že dakedy sa naide povolanejší, ktorý bude z toho vedieť vybrať všetko cenné. Ale dnešná doba je príliš realistická a nehľadá do minulosti, keď i trpké, ale pamätnej. Málo je tých, ktorých zaujímajú dnes dejiny, ktorí by sa usilovali poznať minulosť svojich otcov a praotcov a ešte menej tých, ktorí by za toto venovali svoj čas a svoju námahu bezžistne. Áno dejezpytci z povolania pracujú, ale tých drobných pracovníkov, ktorí by snášali tehielky pre staviteľov dejín národa, tých asi niet. Nepísal som odbornú prácu, len to som zostavil, čo som sossbíral, nech pokračujú na základe mojej práce iní, povolanejší.“

Aurel Rutšek



*Prvá obecná kronika Považskej Bystrice napísaná v roku 1932 v koženej väzbe so zlatou oriezkou od prvého kronikára obce Aurela Rutšeka (*1887 - +1960).*

Literatúra o Aurelovi Rutšekovi vo fonde Kysuckej knižnice v Čadci:

1. Rutšek Aurel (Rucsek) In: Osobnosti Kysúc / Anton Blaha. Bratislava: Kysucká kultúrna nadácia, 2004. S. 169.
2. Aurel Rutšek. In: Literárny sprievodca Kysucami / Janka Mudříková. Čadca: Kysucká knižnica v Čadci, 2010. S. 102-106.
3. Rutšek Aurel. In: Dejatelia Kysúc v kultúre, umení a vede / Štefan A. Brezány. Martin: Osveta, 1971. S. 165.

Pri spracovaní bol použitý aj internetový zdroj:

https://www.povazskabystrica.sk/noviny.phtml?id_menu=29228&module_action_65380_id_clanok=8150

Aurel Rutšek – historik, publicista

Bibliografický leták

Zostavila: Viera Višňáková

Publikuje: Kysucká knižnica v Čadci

v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja

Rok: 2020